ANUL 115 Sibiu, 15 august 1967 Nr. 31—32

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător. Inserţiunile se adresează ADMINISTRAŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Pe 3 luni: 6 lei

450 de ani de la sfinţirea Mănăstirii Argeş

Între numeroasele ctitorii voivodale din Ţara Românească şi Moldova, la loc de frunte se numără şi mănăstirea lui Neagoe Basarab şi a Doamnei Despina Milița din Curtea de Argeş, de la sfinţirea căreia se împlinesc — la 15 august — 450 de ani.

În jurul ei s-au creat legende încă din secolul al XVI-lea. După una din ele, Domnul ar fi cheltuit atît de mult cu ridicarea şi înfrumuseţarea mănăstirii, încît şi-ar fi secătuit întreaga vistierie, fiind hotărît să întrerupă lucrările. Atunci soţia sa şi-a oferit toate bijuteriile, pentru ca sfîntul lăcaş să fie terminat.

Pe lîngă aceasta, poporul a mai creat cunoscuta legendă, în versuri, potrivit căreia domnul a angajat la ridicarea mănăstirii un meşter renumit cu numele Manole, ajutat de alţi „nouă meşteri mari, calfe şi zidari". Pentru că aceşti meşteri nu aveau nici un spor la lucru, a fost nevoie de sacrificul vieţii soţiei lui Manole şi astfel lucrarea a fost dusă la bun sfîrşit.

Adevărul istoric asupra zidirii mănăstirii lui Neagoe Basarab îl cunoaştem însă din „Letopiseţul Ţării Româneşti", precum şi din cele două inscripţii săpate la intrarea în biserică, în partea dreaptă. Letopiseţul amintit descrie pe larg biserica, precum şi serbarea sfinţirii ei, la praznicul Adormirii Maicii Domnului, în anul 1517. Din acest Letopiseţ aflăm că pe locul bisericii lui Neagoe fusese alta, ce slujea drept catedrală a Mitropoliei Ungrovlahiei cu reşedinţa la Argeş şi pe care domnul „o sparse den temeliia ei şi zidi în locul ei altă sfîntă beserică, tot de piatră cioplită şi netezită şi săpată cu flori". Acelaşi lucru îl confirmă şi domnitorul ctitor în prima inscripţie din dreapta intrării în biserică.

Fără-ndoială că rezidirea bisericii de la Argeş a început numai după 1512, anul urcării lui Neagoe Basarab pe tron. Unele relatări pretind că domnitorul, petrecîndu-şi o parte din tinereţe la Constantinopol, ar fi adus cu el de acolo un arhitect, Manolli din Niaesia, care ar fi identic cu legendarul Manole. Neagoe Vodă n-a apucat să-şi vadă ctitoria terminată cu totul. Probabil datorită împrejurărilor tulburi în care a domnit, el s-a grăbit să o sfinţească în 1517.

Sfinţirea a avut loc în 15 august în cadrul unor serbări neobişnuite, pe care le descrie amănunţit tot Letopiseţul pomenit mai sus. Au fost poftiţi: patriarhul Theolipt al Constantinopolului, care a venit însoţit de patru mitropoliţi greci din Orient, întîistătătorul Muntelui Athos, Gavriil, împreună cu egumenii principalelor mănăstiri de acolo, apoi toţi egumenii din Ţara Românească. Letopiseţul relatează că în cursul zilei de 17 august, patriarhul Theolipt, cu Macarie, mitropolitul Ţării Româneşti şi cu tot soborul, împreună cu Neagoe Vodă şi boierii săi, au hotărît ca scaunul mitropolitan al Ungrovlahiei să fie mutat de la Argeş la Tîrgovişte, unde era şi scaunul domnesc.

Biserica lui Neagoe Basarab de la Argeş a fost construită în plan bizantin, avînd două părţi distincte: naosul, în formă de trefă, supraînălţat de o turlă şi pronaosul, de dimensiuni mai mari, încoronat de trei turle. În pronaos, care a servit apoi drept gropniţă domnească, se află 12 stîlpi care sprijină un fel de pridvor, ei simbolizînd pe cei 12 Apostoli. Altarul este de dimensiuni mai reduse. În faţă are un mic aghiazmatar, construit după modelul fîntînilor decorative care se găsesc în faţa anumitor moschei turceşti. Biserica impresiona încă de la început prin bogăţia decorului sculptural, mai ales în exterior, cu multe amestecuri orientale şi armene. De aceea, faima frumuseţii ei a intrat de mult în legendă,

atrăgînd în toate timpurile nenumăraţi pelerini şi vizitatori.

În jurul bisericii, ctitorul a ridicat numeroase construcţii anexe. El a înzestrat-o apoi cu numeroase sate, scutiri şi obiecte preţioase de cult. În această stare şi-a lăsat Neagoe Vodă ctitoria cînd a părăsit viaţa pămîntească, la 15 sept. 1521. El a fost înmormîntat aici, punîndu-i-se deasupra gropii o lespede cu o frumoasă inscripţie.

Urmaşii lui Neagoe Basarab au sprijinit de asemenea ctitoria voivodală de la Argeş, hărăzindu-i felurite daruri şi scutiri.

Cel care i-a acordat o îngrijire deosebită a fost Radu Vodă de la Afumaţi şi soţia sa Ruxandra, fiica lui Neagoe Basarab. Acesta, îndemnat „de maica noastră, binecredincioasa doamnă Despina, soţia acelui binecinstitor Neagoe Voevod", a continuat lucrarea socrului său, îngrijindu-se de zugrăvirea bisericii. Picturile — cunoscute în parte şi azi — au fost lucrate în anul 1526 de zugravul Dobromir, al cărui nume îl întîlnim într-o inscripţie din interiorul bisericii. Radu de la Afumaţi, ucis de duşmanii săi la 5 ianuarie 1529, a fost înmormîntat tot în biserica mănăstirii Argeş.

În anii ce au urmat, au fost îngropaţi la Argeş şi alţi membri ai familiei lui Neagoe Basarab. Astfel, în 1531 a fost înmormîntată aici Doamna Stana, fiica lui Neagoe, căsătorită cu Ştefăniţă Vodă, domnul Moldovei, nepotul de fiu al lui Ştefan cel Mare, călugărită înainte de moartea sa sub numele de Sofronia. Tot aici au fost înmormîntaţi — în aceeaşi groapă — alţi trei fii ai domnului ctitor: Anghelina, Ioan şi Petru, fără ca să se arate anul morţii lor. În sfîrşit, după o lungă văduvie, petrecută mai mult în pribegie în Transilvania, doamna Despina a trecut la cele veşnice în Sibiu, la 30 ianuarie 1554, după ce se călugărise înainte de moarte sub numele de Platonida. Ea a fost îngropată la Sibiu, iar după doi ani mitropolitul Anania al Ungrovlahiei — care a însoţit-o în pribegia ei — i-a adus oseminţele la Argeş, aşezîndu-le alături de soţul ei.

După o jumătate de veac, mănăstirea lui Neagoe Basarab a fost refăcută şi rezugrăvită de Petru Vodă Cercel (1583—85). Mihai Viteazul (1593—1601) i-a dat mai multe privilegii, precum şi dreptul de a judeca pe locuitorii din Curtea de Argeş şi a lua vama oraşului. În curînd însă, mănăstirea a suferit o mare stricăciune şi devastare din partea oştilor principelui Transilvaniei Gabriel Bethlen, în 1611. S-a luat atunci pînă şi plumbul de pe acoperişul bisericii. Ea a fost refăcută de Matei Basarab (1633—54), care a învelit-o din nou, a zidit o clopotniţă nouă şi chilii noi, a înzestrat-o cu moşii şi alte daruri, scutind satele mănăstirii de orice contribuţie. Pentru că mănăstirea ajunsese să fie ocupată de călugări greci, tot Matei Basarab a dat un hrisov, la 27 noiembrie 1640, prin care o elibera — împreună cu multe altele — de sub stăpînirea acestora.

O nouă restaurare se face de către Şerban Cantacuzino (1678—88), în anul 1682. Despre aceasta ne vorbeşte o inscripţie aşezată la intrarea în biserică, în partea stîngă. Desprindem din ea că lucrările de restaurare au fost conduse de ispravnicul Dona Pepano.

Pînă în 1761 nu mai avem ştiri despre vreo restaurare a mănăstirii. O inscripţie ne informează că în acel an a avut loc o refacere a zugrăvelii de către doi români transilvăneni: „Stan zugrav i brat ego Iacov zugrav sin popei Radul ot Răşinari".

În acest timp trebuie să reţinem un alt fapt de seamă din trecutul mănăstirii Argeş. În cursul luptelor duse de românii ortodocşi din Transilvania împotriva uniaţiei, fruntaşii acestei lupte s-au refugiat în Ţara Românească, unii din ei aşezîndu-se la mănăstirea Argeş. Printre aceştia se numără şi protopopul Nicolae Pop din Balomir, fostul vicar al episcopului unit Inochentie Micu, care s-a lepădat de uniaţie, a trecut munţii, aşezîndu-se la Argeş. Aici a ajuns egumen, sub numele de arhimandritul Nichifor. Tot acolo s-a stabilit iniţial şi ieromonahul Sofronie de la Cioara, care a ajuns în 1764 egumen al schitului Robaia, metoc al mănăstirii Argeş.

În 1793, la propunerea mitropolitului Dositei Filitti al Ungrovlahiei, domnul şi divanul Ţării au aprobat înfiinţarea unei noi Episcopii, cu reşedinţa în mănăstirea lui Neagoe Basarab din Curtea de Argeş. Primul episcop Iosif, ales la 18 oct. 1793, a fost un cărturar de seamă, remarcîndu-se prin tipăriturile sale şi prin îmbunătăţirile făcute în cuprinsul noii Eparhii. Pentru că mănăstirea lui Neagoe suferise multe stricăciuni în cursul războiului ruso-austro-turc din 1788—1792, episcopul Iosif s-a ocupat de reparaţiile necesare, refăcînd şi zugrăveala bisericii.

În prima jumătate a secolului al XIX-lea mă-

(Continuare în pag. 2)

Adormirea Maicii Domnului

Printre sărbătorile pe care Sf. noastră Biserică le-a rînduit, în cursul anului bisericesc, în cinstea Maicii Domnului — avem și sărbătoarea Adormirii sau Sîntămăria Mare, în 15 august, sărbătoare pentru care ne pregătim cu post de două săptămîni.

Sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului ne aduce aminte de momentul acela cînd Maica lui Dumnezeu cea pururea vie de pre pămînt s-a răpit la cer.

In Sf. Scriptură nu avem scris despre acest eveniment din viața Maicii Domnului. Știm numai că după înălțarea Mîntuitorului la cer, pînă la moartea sa, Maica Domnului a viețuit cu Sf. Apostol Ioan, căruia Mîntuitorul i-a încredințat-o fiind pe cruce răstignit. Sf. Evanghelist Ioan ne spune în Evanghelia sa că „din ceasul acela ucenicul a luat-o în casa sa" (Ioan 19, 27).

In cărțile noastre de slujbă avem însă unele date cu privire la momentul mutării de pre pămînt la cer a Maicii lui Dumnezeu. Așa, în Mineiul lunii august, la ziua 15, ni se spune că atunci cînd Mîntuitorul Hristos a binevoit să ia de pre pămînt pe Maica Sa la Sine, cu trei zile mai înainte a făcut-o să cunoască — prin mijlocirea arhanghelului Gavriil — mutarea sa cea de pe pămînt. Ingerul Gavriil a venit la dînsa aducîndu-i vestea că va trece la viața cea nemuritoare, aducîndu-i ca semn o stîlpare de finic.

Maica Domnului s-a bucurat cu bucurie mare, de dorul pe care-l avea de a se muta la Fiul său. In aceea zi s-a suit în Muntele Măslinilor să se roage. De data aceasta s-a întîmplat un lucru prea minunat căci pomii din grădină i s-au închinat aplecîndu-se înaintea ei și cinstind-o ca pe Maica lui Dumnezeu.

Cînd s-a reîntors acasă s-a cutremurat casa, cu totul; ea aprinzînd lumînări a chemat pe vecini și rudenii și și-a gătit patul pentru îngropare. Tuturora le-a spus cele vestite de înger în legătură cu mutarea sa la cer. Femeile care au fost chemate au plîns cu mare tînguire, cu jale și lacrimi și au rugat-o să nu rămînă sărace de dînsa. Maica Domnului le-a adeverit că mutîndu-se la cer pe toată lumea o va umbri și o va cerceta. Totodată a poruncit ca cele două veștminte pe care le avea să fie date la două văduve sărace.

In vremea aceasta pe nori și în sunet de tunet, au venit la casa Maicii Domnului, de la marginile lumii, toți ucenicii lui Hristos în frunte cu dumnezeiescul Pavel. Toți au început să lăcrimeze și să plîngă pentru mutarea din viața aceasta a Maicii Domnului. Maica Domnului s-a urcat pe pat și și-a făcut rugăciunea pentru întărirea lumii și pașnica petrecere a oamenilor. Mai pe urmă i-a binecuvîntat pe toți și așa și-a dat sufletul în mîinile Fiului ei. Atunci s au deschis ochii orbilor, s-au dezlegat urechile surzilor, ologii au început să umble și tot felul de patimă și de boală s-a tămăduit.

Sf. Apostol Petru a început cîntarea cea de ieșire, și ceilalți Apostoli au ridicat patul cu trupul Maicii Domnului, alții mergeau înainte cu cîntări și făclii, petrecînd spre mormînt pe Maica lui Dumnezeu. Se auzeau și cîntări îngerești în văzduh și întreg pămîntul era plin de glasurile celor peste fire.

Unii dintre boierii iudeilor au încercat să surpe patul jos, însă dreptatea lui Dumnezeu i-a pedepsit.

Trupul Maicii Domnului a fost dus în satul Ghetsemani și așezat în mormînt. Trei zile au stat Apostolii lîngă mormînt auzind neîncetat glasuri îngerești.

Apostolul Toma a venit cu trei zile mai tîrziu. Desfăcînd mormîntul ca să se închine Născătoarei de Dumnezeu, a aflat mormîntul gol, fără sfîntul trup. N-a aflat decît giulgiu în care a fost învelit trupul Maicii Domnului care a rămas spre mîngîierea Apostolilor și a tuturor credincioșilor, ca mărturie a mutării Născătoarei de Dumnezeu la cer.

Aceasta e istorisirea pe scurt pe care o avem în Mineiul lunii august în legătură cu Adormirea Maicii Domnului.

Sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului, ca și toate sărbătorile rînduite de Sf. Biserică în cinstea ei, ne aduc aminte nouă credincioșilor de marele adevăr al credinței noastre că Maica Domnului care a fost Mama lui Iisus e și mama noastră a tuturora. Care dintre noi nu-și simte inima cutremurîndu-se de o dulce iubire cînd aude rostindu-se acest dulce nume. Numele de mamă e cel mai frumos cuvînt pe care îl poate rosti gura omenească. Pe lîngă mama noastră pămîntească, Mîntuitorul Iisus ne-a lăsat și o mamă cerească. Cînd spînzura pe lemnul crucii, plin de răni și de sînge, s-a gîndit la noi sărmani păcătoși și ne-a încredințat pe Mama Sa ca să ne fie și nouă tuturor mamă iubitoare. Prin cuvintele pe care Mîntuitorul le rostește atunci lui Ioan: „Iată mama ta", Mama Lui devine și mamă a noastră.

Mamă iubitoare s-a arătat Maica Domnului în toată vremea, Mamă a milelor și a iubirii de oameni. Toți cîți au alergat sub acoperămîntul ei au primit ajutor, ea a fost în toată vremea scăparea păcătoșilor, toiagul bătrînețelor, nădejde a celor deznădăjduiți, liman pentru cei bîntuiți de furtunile patimilor.

Astăzi, întru slava Adormirii Prea Sfintei Născătoarei de Dumnezeu, oștile îngerești se veselesc, se bucură acum dealurile, saltă dumnezeeștii Apostoli, tot pămîntul sărbătorește mutarea la veșnicele locașuri ale Maicii lui Dumnezeu.

In această zi și noi toți care o cinstim pe Maica Domnului să-i cîntăm cu cuvintele troparului glasului 1, cuvinte de laudă: „Intru naștere fecioria o ai păzit, întru Adormire lumea nu o ai părăsit de Dumnezeu Născătoare; mutatu-te-ai la viață fiind Maica vieții, și cu rugăciunile tale, izbăvești sufletele noastre".

Al. Moisiu

450 de ani . . .

(Urmare din pag. 1)

năstirea a suferit un șir de incendii și de stricăciuni. În 1838 un cutremur i-a zguduit temelia, fiind refăcută de episcopul Ilarion ,iar la 23 aprilie 1867 au ars casele, clopotnița și paraclisul, ca la 2 decembrie același an un alt incendiu să nimicească interiorul bisericii. In astfel de împrejurări, nu s-au mai săvîrșit slujbe în biserică.

Încă din timpul domniei lui Cuza Vodă (1859-1866) s-a luat în discuție refacerea completă a mănăstirii Argeș. Din 1867 au început să se facă studii preliminarii și să se caute materialul necesar. Au fost invitați în țară doi renumiți arhitecți francezi: Viollet le Duc și Baudot, care au recomandat pe arhitectul André Lecomte du Nouy să conducă lucrările de restaurare a mănăstirii. Acesta a venit în țară în 1875, cînd au început lucrările propriu-zise, care au durat mai bine de 10 ani. Despre această ultimă restaurare ne vorbește cea de a patra inscripție de la intrarea în biserică, așezată în partea stîngă, alături de a lui Șerban Cantacuzino. Nu stăruim asupra felului în care s-a făcut această restaurare, ci vom arăta numai cîteva aspecte ale ei. Mai întîi, zugrăveala originală, care data în cea mai mare parte din timpul lui Radu de la Afumați, a fost înlăturată. Din fericire, fragmentele mai importante ale acestor picturi au fost desprinse din perete și duse la București, unde se păstrează și azi în Muzeul de Artă al Republicii Socialiste România. Între acestea se numără portretele ctitorilor: Neagoe Basarab cu doamna Despina susținînd biserica, pe care o închină Maicii Domnului, cu cei șase copii ai lor, Radu de la Afumați, doamna Ruxandra, Mircea cel Bătrîn, Radu Paisie cu fiul său Marcu, apoi cîteva portrete biblice (Maica Domnului, Iisus Hristos arhiereu, Sf. Ioan Botezătorul, Sf. Arhanghel Mihail, Sf. Dimitrie, Sf. Gheorghe) și alți cîțiva sfinți, toate de o valoare excepțională. În locul acestora, s-a lucrat o pictură nouă, în culori vii și poleită cu aur, de fratele lui Lecomte du Nouy, pe o suprafață de 2343 mp, cu 865 de figuri.

Tot atunci au fost înlăturate 6 din cele 10 mormînte, care nu aparțineau membrilor familiei ctitorului. Din greșeală, a fost înlăturată și piatra de mormînt a monahiei Platonida, neștiindu-se că e vorba de însăși soția ctitorului și așezată în altă parte a bisericii. Azi se mai păstrează mormintele lui Neagoe Basarab, al doamnei Stana, ale celor trei copii ai lui Neagoe și al lui Radu de la Afumați, cu lespezile și inscripțiile respective.

Din punct de vedere tehnic, restaurarea lui Lecomte du Nouy este desăvîrșită, întrebuințîndu-se material de cea mai bună calitate (marmură de Cararra și Albești), cu lucrări de artă executate cu meșteri renumiți din țară și de peste hotare. Biserica a fost resfințită apoi, la 12 octombrie 1886.

Astăzi, mănăstirea lui Neagoe Basarab de la Curtea de Argeș este apreciată mai mult ca un monument de artă de o valoare excepțională. Ea se înscrie cu cinste printre cele mai de seamă creații artistice din Patria noastră, lăsînd impresii de neuitat asupra tuturor celor ce își abat pașii prin fosta capitală a Țării Românești.

Mircea Păcurariu

Informații

Fascinați de frumusețea monumentului, călători străini și cronicari ai vremii notau despre ctitoria lui Neagoe Basarab de la Curtea de Argeș, așa cum arăta ea în forma ei originală, că „nu iaste așa mare și săbornică ca Sionul care-l făcu Solomon, nici ca Sfînta Sofia care o făcu Iustinian împărat, iar cu frumusețea iaste mai pre deasupra decît acelea". Meritul celor ce au ridicat această mănăstire este cu atît mai mare, cu cît ea se construia în ani de mari învolburări istorice, cînd, de pildă, imperiul otoman își croia drum spre inima Europei. Elementele sale arhitecturale deosebit de impresionante, cum sînt de exemplu ferestrele în spirală ale celor două turle mici, care, întocmai ca o rugă fierbinte, par a se înălța sfredelitor spre cer, l-au făcut și pe marele istoric N. Iorga să vadă în această construcție un „desăvîrșit echilibru al frumuseții".

Implinirea, în 15 august 1967, a 450 de ani de la sfințirea acestui monument a prilejuit deci un bogat program de festivități.

Astfel, în biserica mănăstirii Curtea de Argeș, un sobor arhieresc, avînd în frunte pe Prea Fericitul Părinte Patriarh *Justinian*, a săvîrșit în această zi Sf. Liturghie. Au participat membrii *Sf. Sinod* al Bisericii Ortodoxe Române, delegați ai Bisericilor Ortodoxe surori, reprezentanți ai parohiilor ortodoxe române din America, Londra, Viena, R. P. Ungară, reprezentanți ai unor organizații creștine internaționale, conducători ai cultelor religioase din țara noastră, precum și un mare număr de preoți și credincioși.

Au fost de asemenea de față dl prof dr. *Grigore Geamănu*, secretarul Consiliului de Stat, dl prof. *Dumitru Dogaru*, secretarul general al Departamentului Cultelor, dl prof. *Alexandru Balaci*, vicepreședintele Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă și alte persoane oficiale.

La sfîrșitul Sf. Liturghii s-a oficiat parastas de pomenire a ctitorilor, după care P. F. Patriarh Justinian a rostit o cuvîntare festivă.

După terminarea sf. slujbe, în „Sala Manoie" a avut loc în continuare o ședință solemnă a Sf. Sinod al Bisericii noastre, prezidată de P. F. Patriarh Justinian, cu participarea invitaților care au luat parte și la Sf. Liturghie, în cadrul căreia I. P. S. Mitropolit *Firmilian* al Olteniei a rostit cuvîntul comemorativ, subliniind valoarea istorică

23 AUGUST

Cu un entuziasm mereu crescînd, poporul nostru serbează an de an cea mai mare sărbătoare națională a sa, „piatră de hotar în istoria națiunii române", cum pe drept cuvînt i s-a spus — 23 AUGUST.

Pentru țara și poporul nostru, ziua de 23 August are o dublă semnificație.

Mai întîi, în această zi, în 23 August 1944, în urmă deci cu 23 de ani, prin insurecția armată antifascistă, pusă la cale de forțele patriotice ale țării, poporul nostru aruncă lanțurile unor legături impuse prin forță. Întorcînd armele împotriva forțelor hitleriste, armata noastră, alături de armatele sovietice și ale celorlalte țări antihitleriste, a adus o importantă contribuție la eliberarea Transilvaniei și, pe urmă, la victoria finală din mai 1945. Pe lîngă alte mari eforturi umane și materiale, această contribuție este concretizată în jertfa a peste 167.000 de oameni din cei peste 540.000 cu care România a participat la războiul antihitlerist. Pe teritoriul Ungariei de pildă au căzut peste 42.000 ostași români și despre ei ne grăiesc și astăzi monumentele de la Méhkerek, Orosháza, Tiszakecske, Füzesgyarmat, Nyregyháza, Miskolc, Tápiósuly, ca și cimitirul Rákosliget din Budapesta ș.a. Pe pămîntul Cehoslovaciei și-au jertfit viața peste 66.000 de militari români, și despre ei ne vorbesc monumentele de la Michalova, Lucenec, Krupina, Pliesovce, Kremnica, Brno, Zvolen ș.a. Numai la Zvolen odihnesc 11.000 de fii ai poporului nostru.

A doua semnificație, cu totul deosebită, este aceea că 23 AUGUST 1944 a însemnat pentru țara și poporul nostru începutul unei noi perioade, bogată în transformări fără precedent în trecut, a însemnat începutul scrierii celor mai luminoase pagini ale istoriei sale bimilenare. Căci, așa după cum arăta Dl Nicolae Ceaușescu *într-un recent discurs, în zilele noastre „România socialistă înfățișează tabloul unei țări în plin avînt economic, politic și social".*

Luîndu-și soarta în propriile sale mîini, poporul nostru încrestează într-adevăr pe răbojul vremii, în anii de după 23 August 1944, realizări din cele mai mărețe, făurindu-și o viață din ce în ce mai frumoasă, mai demnă și mai îmbelșugată.

Acest drum suitor sau ascendent spre culmi tot mai luminoase, spre ani de tot mai mare prosperitate pentru întreg poporul, este vădit în înfăptuirile de mare amploare pe care le cunoaștem fiecare. Țara noastră este un imens șantier și fața ei se schimbă de la o zi la alta. Descătușate de lanțurile oprimărilor de tot felul, munca și energia, capacitatea creatoare a poporului nostru s-au vădit și se vădesc tot mai mult în toate sectoarele de activitate ,în economie, agricultură, știință, arte, învățămînt etc.

Viața economică a Patriei, de pildă, se desfășoară potrivit unor grandioase planuri, care urmăresc cu deosebire dezvoltarea industrială a țării, emanciparea sau ridicarea sub toate laturile a tuturor regiunilor și raioanelor, folosirea judicioasă a brațelor de muncă și a tuturor resurselor sau bogățiilor Patriei.

Astfel, planul producției industriale în primul an și jumătate, al cincinalului în curs, a fost nu numai îndeplinit, ci și depășit, ceea ce exprimă elanul și hotărîrea cu care muncitorii din uzine și fabrici transpun în fapt programul dezvoltării industriale a țării. Față de perioada corespunzătoare a anului trecut de pildă, producția globală a crescut cu 13,9 la sută, reprezentînd un spor de produse în valoare de 13,9 miliarde lei. S-au realizat de asemenea 51,2 la sută din investițiile planificate pentru acest an, pe harta economică a țării apărînd noi fabrici, uzine și combinate moderne.

Agricultura a fost așezată și ea pe baze socialiste și succese importante se obțin și în acest sector. Muncitorii ogoarelor au depășit și ei, și în acest an, prevederile la producția de grîu, secară, mazăre ș.a. Începînd cu anul în curs, țăranii cooperatori se bucură pentru prima dată de sistemul pensiilor.

Urmarea firească a acestor realizări în domeniul economiei naționale este creșterea bunăstării poporului, țelul de prim ordin al conducerii Patriei, ceea ce arată și Constituția țării, cînd spune: „Întreaga activitate de stat are drept scop creșterea continuă a bunăstării materiale și culturale a poporului, asigurarea libertății și demnității omului, afirmarea multilaterală a personalității umane". În primul an (1966) al actualului cincinal, de pildă, veniturile salariaților au fost cu peste 10 la sută mai mari față de anul 1965. Anul acesta a intrat în vigoare noul sistem de pensionare, prin care se îmbunătățește substanțial modul de acordare a pensiilor. S-au majorat totodată salariile mici și au fost operate reduceri de prețuri la o seamă de produse industriale, întreprinzîndu-se și alte măsuri menite să contribuie la ridicarea nivelului de trai al poporului.

Încă de pe acum se elaborează viitorul plan cincinal și se schițează liniile directoare ale activității noastre economice pînă în 1980.

Progrese însemnate s-au obținut și pe tărîmurile științei, culturii și învățămîntului. Desfășurată într-o bogată rețea de institute, activitatea științifică de cercetare a fost pusă pe baze noi, legată de nevoile economiei naționale. Au crescut nemăsurat cadrele de cercetători și un mare volum de cărți se tipăresc astăzi la noi, ceea ce înseamnă că a crescut foarte mult și numărul cititorilor. Pentru un cît mai eficace învățămînt universitar, se află în dezbatere publică studiul privind mai buna organizare a învățămîntului superior.

Cu poetul Tudor Arghezi, vom spune deci că „23 August însemnează descătușare și pace în sfîrșit, pacea dorită ca un ideal, pace și muncă, muzică și pîine, pîine și carte". Așa se face că oasepții străini — oameni politici, scriitori, savanți, artiști etc. — își mărturisesc fără ocol admirația față de ceea ce văd, față de țara noastră, față de poporul nostru și înfăptuirile sale. „Niciodată — spun cunoscătorii — nu s-a vorbit și nu s-a scris în străinătate despre noi atît de mult și de elogios, ca în anii aceștia. România socialistă este astăzi cunoscută, stimată și prețuită pretutindeni".

Această prețuire se datorește desigur și înțeleptei politici externe pe care o promovează țara noastră. Bazată pe aspirațiile de totdeauna ale poporului nostru, țara noastră duce o politică sinceră de pace, de colaborare cu toate popoarele și statele, colaborare întemeiată pe principiile independenței și suveranității naționale, ale egalității depline în drepturi și neamestecului în treburile interne. Politica externă a țării noastre, bazată pe promovarea consecventă a păcii și colaborării frățești între popoare, a fost întărită și de sesiunea Marii Adunări Naționale din iulie anul curent.

Roadele acestei politici sînt, printre altele, legăturile diplomatice pe care țara noastră le are cu 75 de state și legăturile economice pe care le avem cu 100 de țări.

Trebuie să spunem și aceea că, din punct de vedere religios, constituția țării noastre, promulgată cu doi ani în urmă (1965), garantează libertatea de conștiință a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire. „Cultele religioase" se pot organiza și funcționa liber, necontravenind, bineînțeles, bunului mers al vieții de stat.

Vedem deci, că, sub razele binefăcătoare ale lui 23 August, țara noastră își scrie cele mai frumoase file ale istoriei sale. Vedem cum poporul nostru întîmpină a 23-a aniversare a acestei sărbători cu noi izbînzi, cu noi realizări pe drumul propășirii sale multilaterale.

De aceea, 23 August înseamnă și o chemare către toți fiii țării, de a ne iubi cît mai mult Patria, de a ne da cu toții aportul de muncă și pricepere spre ridicarea ei pe culmi tot mai înalte, spre continua ei propășire și înflorire.

T.R.

și artistică a mănăstirii Curtea de Argeș, după care a urmat cuvîntul de salut al reprezentanților Bisericilor Ortodoxe surori. Increstăm faptul că aceasta este prima ședință a Sf. Sinod la care participă și I. P. S. nostru Mitropolit *Nicolae*.

S-a dat citire apoi Actului comemorativ inscris în Condica Sfîntă a Sf. Sinod, care s-a semnat de cei prezenți.

Împlinirii a 440 de ani de la sfințirea mănăstirii Curtea de Argeș au fost consacrate și alte manifestări culturale, serbări populare etc.

Astfel, în seara de 15 august a.c., în cadrul natural oferit de incinta bisericii domnești din Curtea de Argeș, un colectiv al teatrului „Alex. Davilla" din Pitești, a prezentat spectacolul: „Io, Mircea Voievod" de Dan Tărchilă.

Un film documentar, o monografie, expoziții, emisiuni de timbre etc., sînt închinate de asemenea comemorării acestui important eveniment din istoria Bisericii și Patriei noastre.

*

Între 6 și 9 iulie a.c., a avut loc la Stockholm *Conferința mondială pentru Vietnam*, convocată din inițiativa mai multor organizații internaționale de pace, printre care amintim: Conferința internațională pentru dezarmare și pace, Consiliul Mondial al păcii, Conferința creștină pentru pace, Internaționala adversarilor războiului, Liga internațională a femeilor pentru pace și libertate ș.a.

La Conferință au participat 385 de reprezentanți și 39 observatori din 63 de țări, printre cei prezenți numărîndu-se o seamă de personalități cu renume mondial. Din țara noastră a participat o delegație, condusă de dl. prof. univ. Tudor D. Ionescu.

Desfășurîndu-se în cadrul a 8 comisii, lucrările Conferinței au prilejuit o largă confruntare a opiniilor cu privire la căile menite să pună capăt războiului din Vietnam, condamnîndu-se intervenția S. U. A. în această țară și cerîndu-se să se pună capăt acestui crud război, care provoacă atîtea suferințe poporului vietnamez.

Participanții la conferință au adoptat un Apel adresat lumii pentru Vietnam și au chemat organizațiile și țările participante la Conferință să dea viață în zilele de 20 iulie și 21 octombrie unor manifestări de masă pentru încetarea agresiunii împotriva poporului vietnamez. R.

Patriei

În dimineți strălucitoare,
În boarea proaspătă de floare,
Te văd arzînd ca o mireasă
Sub cer albastru de mătasă.

Cu ochi de-azur și-obraji de fragă
Ești Patrie nespus de dragă,
În părul tău stau mări de grîne,
La sîn ai lapte, vin și pîne.

Ți-e fruntea-ncinsă-n diademă,
Porți sonde și păduri în stemă,
Din mine de cărbuni și aur
Tu-ți strîngi în ani bogat tezaur.

În cînt de doină și baladă,
Pe ascuțiș de lată spadă,
Stă încrustat din vremi bătrîne
Noian de vitejii străbune.

Orașe noi, sate bogate,
Te-ncing în șir de nestemate
Și munți cu scufe de argint
În freamăt de păduri te-alint.

Cu fiecare zi ce vine
Pari o grădină de glicine,
Că-n munca noastră îndîrjită
Te vrem frumoasă, fericită.

Pr. Ștefan Tascianu

† Prot. prof. dr. Ioan Lupaş

Este greu să se poată cuprinde în cîteva rînduri ceea ce a fost în viaţă Dr. Ioan Lupaş, dar mai ales ceea ce a însemnat viaţa lui pentru Biserica şi neamul nostru.

Acest modest mănunchi de gînduri va împărtăşi o mică parte din valoroasa şi cuprinzătoarea sa activitate, acum, cînd: „Plinind a vremilor măsură şi trecînd prin al vieţii foc, s-a strecurat în tăcere din lumea umbrelor pămîntene, purcezînd pe drumul veşnicelor alee".

Născut în ziua de 9 august 1880 în Săliste din butucul viguros al mărginenilor Toma Lupaş şi Marina n. Popa-Comănici, a acumulat în suflet toată isteţimea, toată energia şi tot avîntul neamului său dornic de lumină, cultură şi libertate.

Şcoala primară a urmat-o în Săliste, cea secundară la Sibiu pînă în clasa a VIII-a, pe care împreună cu bacalaureatul le-a terminat în Braşov, avînd profesori pe străluciţii educatori transilvăneni Virgil Oniţiu, Vasile Goldiş şi Iosif Blaga.

Studiile universitare începute în pragul unui veac nou le-a terminat la Budapesta, avînd ca specialitate istoria şi limba latină. Diploma de doctor a luat-o cu teza: „Biserica ortodoxă română din Transilvania şi unirea religioasă în cursul veacului al XVIII-lea".

Activitatea culturală şi ştiinţifică a început-o în primul an al studenţiei cu articolul comemorativ despre Petru Maior, la împlinirea a 80 de ani de la moartea sa. Din timpul acesta a început colaborarea la Tribuna-Sibiu, Telegraful Român, Luceafărul, Tribuna-Arad, Transilvania, Viaţa Românească, Convorbiri Literare etc.

După un an de specializare la Berlin, a fost numit în mod excepţional — neavînd studii teologice — profesor de Istoria bisericească la Seminarul Andreian din Sibiu (1905). Urcînd catedra, tînărul profesor şi-a inaugurat lecţiile academice cu un subiect care evidenţia preocupări pe atunci anevoie de mărturisit: „Originea Românilor", prelegere care a produs o puternică impresie.

După patru ani, tînărul profesor — silit de împrejurări — a trebuit să coboare de la catedra seminarului şi să urce amvonul unui protopopiat recomandat de mitropolitul Meţianu. Numit protopop şi inspector şcolar în Săliste, în ziua de 30 august 1909 de pe amvonul bisericii centrale din Săliste a rostit o predică în care a schiţat programul de muncă bisericesc, şcolar, cultural, social şi economic, aşezînd acest program de activitate pe temelia textului paulin: „Dacă vestesc cuvîntul nu-mi este mie spre laudă, ci datoria mă sileşte şi amar mie de nu voi binevesti".

Timp de zece ani protopopul Ioan Lupaş a ţinut aprinsă candela credinţei în legea strămoşească, pregătind poporul pentru mîntuirea sufletului şi pentru ziua cea mare a învierii Neamului. De pe amvonul bisericii, prin cuvîntări substanţiale ca fond, frumoase ca stil, protopopul Ioan Lupaş pătruns de duhul tainic al chemării apostolice, de duhul sfinţeniei şi al răspunderii în faţa lui Dumnezeu, edifica şi convingea sufletele spre acţiuni şi fapte evanghelice.

Ca profesor şi om de cultură, a publicat studii istorice privitoare la trecutul Săliştei, la istoria bisericească a poporului român şi la istoria politică a românilor din Transilvania, a publicat nenumărate broşuri pentru popularizarea învăţăturilor religioase, sociale, culturale şi economice.

Bogata activitate ştiinţifică a cărturarului protopop al Săliştei, pusă în slujba Neamului şi Bisericii, i-a deschis drumul Golgotei, drumul temniţei şi surghiunului. Dar Dumnezeul îndurărilor, căruia i-a fost zelos şi devotat slujitor, l-a învrednicit să vadă luminata zi a Unirii Transilvaniei cu Patria-Mamă, bucurie pe care a tălmăcit-o de pe amvonul bisericii pe care a slujit-o.

După înfăptuirea idealului naţional a fost chemat mai întîi secretar la resortul cultelor, apoi profesor de istorie la universitatea Daciei superioare din Cluj.

Ioan Lupaş, ca protopop, profesor universitar, academician, ziarist şi publicist a dezvoltat o activitate cuprinzătoare, variată şi valoroasă pentru poporul nostru, pentru Biserică şi pentru şcoală, vreme de aproape 7 decenii. Pentru deosebit de vrednică şi bogata activitate ştiinţifică, orînduirea noastră socialistă l-a răsplătit cu înaltul titlu de *profesor emerit*.

Talentul cu care l-a înzestrat Dumnezeu, hărnicia aproape fără seamăn, gîndul bun şi curat de care s-a condus întreaga viaţă şi devotamentul cald pînă la jertfă pentru idealurile superioare ale poporului, l-au ridicat pe profesorul Ioan Lupaş în rîndul personalităţilor de seamă ale poporului român.

Retras în capitala Ţării, în ziua de 3 iulie a.c. sufletul lui pregătit pentru drumul veşniciei s-a dezlegat din trupul cel muritor pentru a primi răsplata cerească binemeritată, iar trupul obosit de drumeţia celor 87 ani s-a coborît între lacrimi şi cîntările duioase ale prohodului în cimitrul şf. mănăstiri Cernica, pe ultimul său drum fiind însoţit de o seamă de personalităţi ştiinţifice şi culturale ale ţării.

Odihnească cu dreptii!

Pr. *I. Isacu*

Hramul Mănăstirii Brîncoveanu

Praznicul Adormirii Maicii Domnului „hramul Mănăstirii Brîncoveanu", şi în anul acesta s-a sărbătorit cu toată evlavia şi cinstirea cuvenită.

Din încredinţarea I. P. S. nostru Mitropolit Dr. Nicolae Mladin, plecat în zilele acelea la Curtea de Argeş, la serbările aniversării a 450 de ani de la zidirea mănăstirii, cele de trebuinţă cu acest prilej s-au săvîrşit de către Prea Sfinţitul arhiereu Emilian Antal, starețul Mănăstirii „Sf. Ilie Proorocul" din Topliţa, iar de la Centrul Arhiepiscopiei Prea Cucernicul vicar Traian Belaşcu şi P. C. arhidiacon Iosif Bolog.

Potrivit Sf. noastre rînduieli creştineşti, în seara de ajun a praznicului, după vecernie, s-a săvîrşit slujba prohodului Maicii Domnului şi priveghere.

In dimineaţa sărbătorii Sf. Liturghie a fost săvîrşită de P. S. arhiereu Emilian înconjurat de un sobor de slujitori între care am reţinut pe: P. C. vicar arhiepiscopesc Traian Belaşcu, P. Cuv. arhim. Serafim Popescu, P. C. protopopi: M. Ionaşcu — Făgăraş, I. Dragolea — Sighişoara şi Pomp. Dumbravă — Rupea, C. pr. Teodor Severean — Sîmbăta de Sus, P. C. arhid. I. Bolog, P. C. ierodiacon T. Părăianu ş.a.

Bucuria credincioşilor a fost sporită şi de faptul că au asistat la hirotonirea licenţiatului în teologie Maximilian Şerban Paler întru diacon şi a diaconului Mihai Modest Muraru întru preot.

La sfîrşitul Sf. Liturghii au fost rostite cuvinte de învăţătură.

P. Cuv. arhim. Serafim Popescu îndeamnă pe credincioşi să cinstească pe Maica Domnului şi Mîntuitorului nostru Iisus Hristos ca pe cea mai sfîntă decît toţi sfinţii, la care să alergăm în toate necazurile noastre pentru ajutor de la Fiul Său şi Dumnezeul nostru.

P. C. Prot. M. Ionaşcu vorbeşte despre rostul şi bucuria femeilor de a fi mame, dînd pildă de ascultare a înaltei chemări dumnezeeşti, de rugăciune şi aleasă slujire pe Prea Sfînta Născătoare de Dumnezeu.

P. C. vicar arhiepiscopesc Tr. Belaşcu subliniază modul armonios în care ştiu credincioşii noştri să preamărească pe Dumnezeu şi să cinstească pe conducătorii lor în viaţa pămîntească. Astăzi, ne plecăm genunchii în rugăciuni creştineşti la praznicul Adormirii Maicii Domnului iar în zilele trecute ne-am închinat memoriei Eroilor Neamului căzuţi în 1917 în luptele de la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz pentru apărarea şi libertatea scumpei noastre Patrii.

Seria cuvîntărilor a încheiat-o P. S. arhiereu Emilian.

In cuvinte duioase P. S. Sa arată că după trecerea la cele veşnice a regretatului mitropolit Nicolae Colan, bunul Dumnezeu cel ce toate cu înţelepciune le rînduieşte ne-a învrednicit ca la cîrma Mitropoliei Ardealului să-i urmeze în scaun distinsul profesor de teologie de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu Dr. Nicolae Mladin. In fruntea Mitropoliei noastre, I. P. S. Sa osteneşte în chip pilduitor pentru preamărirea lui Dumnezeu şi fericirea poporului dreptcredincios pe care este chemat să-l păstorească. Maica Domnului nostru Iisus Hristos, a cărei pomenire astăzi o facem, să-i stea într-ajutor să ne călăuzească pe calea mîntuirii celei veşnice şi a fericirii aici pe pămînt.

In continuare P. S. Sa face îndemn părintesc să ne rugăm în toată bună vremea ca Dumnezeu să ocrotească Ţara noastră, Republica Socialistă România, viaţa şi munca întregului nostru popor. Să trăim ca fraţii în pace şi bună înţelegere dînd ascultare conducătorilor noştri care veghează tot timpul ca pacea şi liniştea să ne fie asigurate.

Domnul să binecuvînteze strădaniile noastre acum şi pururea şi în vecii vecilor.

După Sf. Liturghie s-a făcut sfinţirea apei, Sf. Maslu de obşte şi ectenia de pomenire pentru ctitorii Sf. Mănăstiri.

Inviorati sufleteşte, ne-am despărţit, încă în după amiaza zilei, purtînd în inimile noastre bucuria ospăţului de aleasă trăire duhovnicească la care am participat.

Arhidiacon *I. Bolog*

† Preot Aurel Băcilă

Suflarea tainică a morţii a stins lumina unei vieţi, care a umplut cu razele sale inimile credincioşilor din parohia Curciu — prot. Mediaş, timp de 50 ani, şi anume a pr. Aurel Băcilă.

Născut în comuna Iernea, raion Sighişoara, (în 1881), din părinţi ţărani şi buni credincioşi, pr. Aurel Băcilă a studiat în comuna natală în Dumbrăveni şi la liceul A. Şaguna din Braşov, unde şi-a luat bacalaureatul cu laudă, şi teologia la Sibiu.

Este ales preot în parohia Curciu, unde a păstorit cu frumoase roade pînă a decedat, în 13 august 1967.

Inmormîntarea s-a făcut în 15 august 1967, de către un sobor de preoţi în frunte cu prot. Florea Alexandru din Mediaş, ca delegat din partea prot. Mediaş.

Au predicat: P. C. preot Florea Alex. şi preot Maier Miron din Bratei.

Dumnezeu să-l odihnească şi să-l fericească, iar printre noi veşnică să-i fie pomenirea.

Pr. *Maier Miron*

REDACŢIA: Secţia culturală a Cons. Arhiep. — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206